

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
Број: 187/15
Датум: 06.04.2021. године
Београд, Господара Вучића бр. 50

На основу члана 65. став 4. Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закон, 73 од 29. септембра 2018, 67 од 20. септембра 2019, 6 од 24. јануара 2020 - др. закони, 11 од 12. фебруара 2021), и члана 45. став 1. тачка 23. Статута Факултета безбедности бр. 825/5 од 25.12.2018. године, Наставно-научно веће је на седници одржаној 06.04.2021. године донело

ОДЛУКУ

о покретању иницијативе за подизање споменика краљу Милану Обреновићу (1854 – 1901), оснивачу модерне српске војске и државе. Иницијативу проследити Војној академији Универзитета одбране у Београду, Министарству одбране Републике Србије, Управи Града Београда и Влади Републике Србије.

Образложење иницијативе за подизање споменика краљу Милану Обреновићу

Насилна смена династија на српском трону и одлазак династије Обреновића учинио је да многе заслуге њених представника остану заборављене и потиснуте из историјског историјског памћења српског народа. Краљ Милан Обреновић (1885-1901) је вероватно најкарактеристичнији пример таквог односа спрема властите историје. Данас је сазрело време да се реафирмише улога и значај човека који је наследио власт над вазалном кнежевином Османског царства да би од ње направио суверену – међународно признату Краљевину.

Када је кнез Милан преузео власт над Србијом (1873), територијом тек нешто већом од некадашњег турског "Београдског пашалука", она је била земља без устава, без јавности, политичких странака и парламентаризма, без стајаће војске, своје монете и централне банке, без железничког саобраћаја, школства и низа других институција које су развијене европске земље већ одавно имале. Када је краљ Милан одлазио (1900), оставио је иза себе независну државу, уздигнуту и проширену, парламентарну монархију са једним од најдемократскијих устава у тадашњој Европи (Устав из 1888. године), низ модерних закона, модерну и добро наоружану стајаћу војску, чврсту монету (динар), Народну банку (1884), железничке пруге (1884), Српску краљевску академију (1892), привредни узлет и престоницу која је управо у његово доба добијала изглед европског града. Све то је учињено за непуне три деценије, уз велике спољашње и унутрашње отпоре, лични ризик и пожртвованост.

*

Краљ Милан Обреновић, син Јеврема Обреновића, рођеног брата кнеза Милоша, на власт је дошао после убиства његовог стрица кнеза Михаила Обреновића 1868. године. Пошто је нови кнез био још малолетан, одређено му је Намесништво на челу са Миливојем Блазнавцем и Јованом Ристићем. Четири године касније кнез Милан је преузео власт водећи Србију у великом устанку Срба против Османског царства на Балкану 1876-77. године. Захваљујући подршци савезничке царске Русије, Кнежевина Србија је извојевала победу на основу које је на Берлинском конгресу 1878. године стекла државну независност и проширење територије за Нишки, Пиротски, Врањски и Топлички округ.

Најзад, захваљујући политичком умећу кнеза Милана, Србија је 1882. године добила међународно признање као Краљевина Србија. Тиме је стечен престижни државни статус легитимне европске монархије на чијем челу је стајала домаћа династија, што је иначе била реткост у политичком животу ондашње Европе, а изузетак када је у питању Балкан. Захваљујући том прегнућу Србија је стекла претпоставке за изградњу модерних институција и успостављање националног идентитета који је био политички темељ свих еманципаторских државотворних тежњи у XX веку.

После ратова за независност и стеченог међународног признања било је јасно да реформа дотадашње народне војске у Србији представља државни приоритет. Питање реорганизације војске било је политички осетљиво јер се део јавности на челу са Радикалном странком противио укидању народне војске. Међутим, Краљ Милан је чврсто био решен да уведе потребне модернизацијске реформе у сфери безбедности тако да је Законом о војсци из 1883. године укинута народна војска и уведена општа војна обавеза службе у касарни. Од тада до данас, уз бројне модификације, речени модел опстојава у Србији.

Најпре као кнез, потом као краљ и најзад као Командант активне војске (1897-1900), Милан Обреновић је успоставио организациони модел Српске војске са активним и резервним делом, подељеним по годиштима резервиста у три позива. Овај систем се показао необично ефикасним у току судбоносних мобилизација у Балканским ратовима 1912-1914. и Великом рату 1914-1918. Србија је у војном смислу била подељена на дивизијске и пуковске области које су у ратно време генерисале ратне јединице чија имена или бројне називе и данас памтимо са поносом.

Реформа војске била је темељна и свеобухватна. Главни генералштаб је 1879. године почео да издаје војни часопис Ратник, који је објављивао радове из области организације војске, наоружања, војне историје и тактике. Војно министарство је од 1881. године почело да издаје Службени војни лист, у којем су објављивана наређења и прописи за српску војску.

Школовању официра у Србији посвећена је нарочита пажња. Артиљеријска школа је 1880. преименована у Војну академију и преуређена тако да више одговара потребама реформисане војске. Класе су постале бројније, а упис питомаца у Војну академију вршен је сваке године. Школовање у Војној академији и даље је трајало пет година, али је курс био подељен на трогодишњу Нижу школу и двогодишњу Вишу школу. Виша школа Војне академије свечано је отворена 1884. године уз присуство краља Милана Обреновића. Уређено је и питање школовања српских официра у иностранству.

Управо су те године донеле ренесансу Српске војске у организационом, финансијском и кадровском смислу који су били одлучујући за њену модернизацију и потоњу славу. У сваком случају, Миланову војну реформу можемо оценити као најбољу и најефикаснију у времену постојања Српске војске у епохи док је у Србији односно Краљевини СХС-Југославији постојала монархија. Ратови који су уследили деценију после његовог одласка са животне сцене потврђују ову нашу оцену. Коначно, у последњој години командовања Активном војском, краљ Милан је од стране свог сина Краља Александра био унапређен у чин, до тада непостојећег армијског ђенерала, чина који је већ наредне године претворен у највиши чин Српске војске – војводу.

Поред војних, краљ Милан има и бројне друге заслуге за модернизацију српске државе: изградња железнице, успостављање Народне банке и домаће валуте, унапређење рада Велике школе, односно Универзитета у Београду (између осталог – главни добротвор за изградњу ботаничке баште "Јеврмовац"), јединствено функционисање Српске краљевске академије, неки су од цивилизацијских достигнућа у Србији уприличени управо за владавине краља Милана.

Из свега реченог следи да најмање што данашња држава Србија може учини за свог првог краља, великог војног и државног реформатора, јесте да му подигне адекватни споменик у Београду, граду који је управо захваљујући њему добио статус модерне европске престонице.

ПРЕДСЕДНИК НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВЕЋА

Декан, проф. др Владимир Н. Цветковић

Доставити:

- Војној академији Универзитета
- Одбране у Београду
- Сенату Универзитета у Београду
- архиви